

Nr 147

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret; given Stockholms slott den 22 oktober 1965.

Under återopandande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 1946 års lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret (försvarsuppfinningslagen) erhåller fortsatt giltighet t. o. m. den 31 december 1968.

Förslag

till

Lag om fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret

Härigenom förordnas, att lagen den 29 november 1946 med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, vilken enligt lag den 14 december 1962 (nr 624) gäller till och med den 31 december 1965, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1968.

BERTIL

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 15 september 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, LUNDKVIST.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga angående *fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret* samt anför.

Lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, i det följande benämnd försvarsuppfinningslagen, gällde ursprungligen till och med den 31 december 1949. Dess giltighetstid förlängdes därefter successivt för tre år i sänder till och med den 31 december 1961. Genom lag den 28 februari 1952 (nr 78) vidtogs vissa smärre ändringar i lagen.

I avbidan på närmare utredning i anledning av en av försvarets civilförvaltning den 17 januari 1961 gjord framställning om vissa mera genomgripande ändringar i lagen, syftande främst till att möjliggöra ett vidgat utbyte av försvarsuppfinningar mellan Sverige och främmande länder, förlängdes lagens giltighetstid genom lag den 2 juni 1961 (nr 274) med ytterligare bara ett år eller till och med den 31 december 1962. Sedan civilförvaltningens framställning jämte därvid fogat förslag hade remissbehandlats vidtogs genom lag den 14 december 1962 (nr 624) vissa ändringar i lagen. Dennas giltighetstid förlängdes samtidigt med ytterligare tre år. Lagen gäller således till och med den 31 december 1965.

Försvarsuppfinningslagen är i sin nu gällande lydelse tillämplig på uppfinningar, som har särskilt avseende på krigsmateriel, och innehåller bestämmelser om förbud mot offentliggörande av uppfinning (1—6 §§), om expropriation av uppfinning som är av särskild betydelse för försvaret (7 §), om hemligt patent på dylik uppfinning (8—9 §§) och om ersättning (10 §). Därjämte upptar lagen i 11—14 §§ vissa bestämmelser om tystnadsplikt, straff för överträdelse av lagens föreskrifter m. m.

De år 1955 i Danmark, Finland, Norge och Sverige tillsatta *kommittéerna för nordiska patent* framlade i december 1963 gemensamt slutligt betänkande med förslag till bl. a. nya patentlagar för de nämnda fyra nordiska länderna (NU 1963:6). I en samtidigt till chefen för handelsdepartementet överlämnad promemoria angående ändring i försvarsuppfinningslagen framhöll den svenska kommittén, att lagen på flera ställen innehåller hänvisningar till 1884 års patentförordning och att redan av denna anledning fordras en viss omarbetning av lagen vid införande av en ny patentlag. Enligt kommittén har emellertid lagen genom de revisioner den undergått sedan sin tillkomst kommit att i väsentliga avseenden avvika från de ursprungligen uppdragna grundlinjerna och inte längre representera något enhetligt system, varigenom lagen har blivit svårhanterlig i den praktiska tillämpningen. Enligt vad kommittén vidare uttalar har den övervägt att föreslå sådana ändringar i försvarsuppfinningslagen som främst betingas av den föreslagna nya patentlagen. En sådan begränsad omarbetning av lagen skulle emellertid göra även vissa ändringar i materiellt hänseende önskvärda för att samordningen med den nya patentlagen skall bli tillfredsställande. Då försvarsuppfinningslagen enligt kommitténs mening är i behov av en mer genomgripande översyn också från synpunkter som det inte legat inom kommitténs uppdrag att bevaka, har emellertid kommittén avstått från att framlägga förslag till ändring i försvarsuppfinningslagen. Kommittén förordar i stället, att lagen i samband med att frågan om dess fortsatta giltighet tas upp till prövning blir föremål för en översyn i syfte att ge den en från både försvarspolitiska och patenträttsliga synpunkter ändamålsenlig utformning. I promemorian anger kommittén, för den händelse en sådan översyn inte skulle komma till stånd, på vilka ställen i lagen hänvisningar till patentförordningen i samband med införande av ny patentlag måste ersättas med hänvisningar till den nya patentlagen.

I sitt den 3 juni 1964 dagtecknade remissyttrande över de nordiska kommittéernas för nordiska patent slutbetänkande och den svenska kommitténs promemoria angående ändring i försvarsuppfinningslagen förklarar sig *försvarets civilförvaltning* inte ha något att erinra mot att försvarsuppfinningslagen blir föremål för förnyad översyn. Det är enligt civilförvaltningen dock uppenbart, att vissa ändringar i lagen måste göras innan en ny patentlag träder i kraft för att nå en anpassning till den nya patentlagen. I det hänseendet har civilförvaltningen inte något att erinra mot vad som har föreslagits i promemorian.

Vad som anförs i promemorian har inte heller i övrigt föranlett erinringar under remissbehandlingen.

Enligt 2 § försvarsuppfinningslagen skall patentansökningar och därtill hörande handlingar för granskning beträffande uppfinningarnas betydelse för rikets försvar av patentmyndigheten hållas tillgängliga för myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer (granskningsmyndigheten). Enligt kungö-

relse den 6 december 1946 (nr 764) i dennas lydelse enligt kungörelse den 14 december 1962 (nr 626) skall en särskild nämnd (granskningsnämnden för försvarsuppfinningar) vara granskningsmyndighet enligt lagen.

Granskningsnämnden har i skrivelse den 21 december 1964 förklarat, att nämnden för sin del finner de skäl som föranlett försvarsuppfinningslagens utfärdande alltjämt äga giltighet, och föreslagit att lagen ges fortsatt giltighet under en ny treårsperiod. Under hänvisning till den nyss omtalade promemorian erinrar nämnden, att genomförande av en ny patentlag enligt det framlagda förslaget nödvändiggör vissa ändringar i försvarsuppfinningslagen.

Beträffande granskningsnämndens verksamhet under budgetåret 1963/64 anförs i dess skrivelse, att nämnden har granskat 130 uppfinningar och beslutat om hemlighållande av 8 av dessa uppfinningar samt att vid tiden för skrivelsen antalet hemlighållna patent var 41 och antalet hemlighållna patentansökningar 16. Under budgetåret 1964/65 har nämnden granskat 160 uppfinningar och beslutat om hemlighållande av 4 av dessa.

Genom utväxling av ministeriella noter har den 4 oktober 1962 träffats överenskommelse mellan Förenta Staterna och Sverige avseende patentfrågor m. m. i samband med försvarsleveranser. I enlighet med överenskommelsen har inrättats en för de båda länderna gemensam skyddsrettskommitté. Till svensk representant i kommittén har den 18 oktober 1963 utsetts krigsrådet Curt Nilsson. I skrivelse den 23 mars 1965 har Nilsson, under hänvisning till viss skriftväxling med den amerikanske representanten i skyddsrettskommittén rörande frågan om möjligheterna att i Förenta Staterna erhålla patent på uppfinning som i Sverige är föremål för hemligt patent, ifrågasatt sådan ändring av försvarsuppfinningslagen, att patentansökan avseende uppfinning vilken skall hemlighållas här vilande-förklaras i avvaktan på att uppfinningen får offentliggöras och att således hemliga patent över huvud inte vidare skulle beviljas.

Departementschefen. Jag delar granskningsnämndens uppfattning att behov alltjämt föreligger av särskild lagstiftning rörande uppfinningar av betydelse för försvaret.

Den svenska kommittén för nordiska patent har i sin tidigare omnämnda promemoria angående ändring i försvarsuppfinningslagen framhållit, att lagen — även bortsett från de ändringar som må påkallas i samband med genomförande av ny patentlagstiftning, en fråga vartill jag återkommer i det följande — torde vara i behov av översyn med syfte att ge lagen en från försvarspolitiska och patenträttsliga synpunkter mer ändamålsenlig utformning. Jag delar denna uppfattning, och det är även min avsikt att längre fram ta upp frågan om en allmän översyn av lagen. I avbidan härpå bör lagens giltighetstid förlängas. Även prövningen av det spörsmål som har berörts av den svenska ledamoten i den för Förenta Staterna och

Sverige gemensamma skyddsrådet bör anstå till dess en fullständig översyn av lagen kommer till stånd.

Jag kommer senare denna dag att hemställa om Kungl. Maj:ts beslut om remiss till lagrådet av förslag till patentlag m. m., upprättat inom justitiedepartementet på grundval av de förslag som framlagts av de nordiska kommittéerna för nordiska patent. Den nya patentlagen är enligt förslaget avsedd att träda i kraft den 1 oktober 1966. Remissen innefattar även ett förslag till lag om ändring i försvarsuppfinningslagen, vilket syftar till att i samband med att den nya patentlagen träder i kraft ersätta hänvisningarna i försvarsuppfinningslagen till stadganden i 1884 års patentförordning med hänvisningar till motsvarande lagrum i den nya patentlagen. Sistnämnda lag föranleder i övrigt inte med nödvändighet några ändringar i försvarsuppfinningslagen.

Under nu angivna förhållanden vill jag förorda att giltighetstiden för försvarsuppfinningslagen förlängs med tre år. Skulle den av mig övervägda översynen av denna lagstiftning före utgången av år 1968 resultera i ny lagstiftning, kan givetvis gällande lag upphävas före den utsträckta giltighetstidens utgång.

I enlighet med vad jag sålunda har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget, av den lydelse *bilaga* till detta protokoll utvisar,¹ måtte för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

¹ Bilagan har här uteslutits. Den är likalydande med den bilaga som är fogad vid propositionen.

Utdrag av protokoll, hållet i lagrådet den 1 oktober 1965.

Närvarande:

f. d. justitierådet LIND,
justitierådet Y. SÖDERLUND,
regeringsrådet ÅBJÖRNSSON,
justitierådet BRUNNBERG.

Enligt lagrådet den 29 september 1965 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 september 1965 hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Eric Essén.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 22 oktober 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden ANDERSSON, LINDSTRÖM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 1 oktober 1965 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 15 september 1965 remitterade förslaget till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret*.

Med förmälan att lagrådet lämnat förslaget utan erinran hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Bylén